

Bulletin 128

September 2015

Vriendenkring van het Streekmuseum Hoeksche Waard

Contributie minimaal €15,00 per persoon per jaar. ING Bank: NL89 INGB 0003 8708 52
De Stichting Vriendenkring is ANBI-geregistreerd.

Dagelijks bestuur

Voorzitter	mr. G. Schilperoort
Secretaris	mr. R. van der Waal tel. 015-2569775
Penningmeester en ledenadministratie	C. Spruit @: cor.spruit@hccnet.nl tel. 0186-601385

Redactiecommissie

mr. G. Schilperoort
mr. R. van der Waal

Redactieadres

Hofweg 13
3274 BK Heinoord
@: rvanderwaal@planet.nl

Lay-out

J. Koster
@: jmwkoster@upcmail.nl

't Hof van Assendelft

Hofweg 13
3274 BK Heinoord

Boerderij Oost-Leeuwenstein

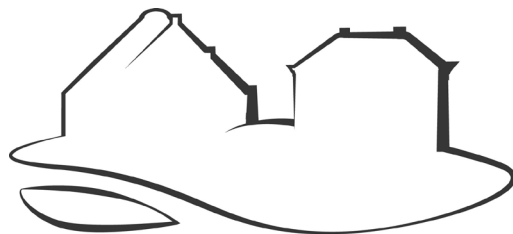
Dorpsstraat 13
3274 BB Heinoord
tel. 0186-601535
www.museumhw.nl
@: info@streekmuseumhw.nl

Openingstijden

museum	woensdag t/m zondag 13.00 tot 17.00 uur zaterdag 10.00 tot 17.00 uur
documentatiecentrum	woensdag 9.00 tot 13.00 uur zaterdag 10.00 tot 17.00 uur

INHOUD

Van de voorzitter	3
Mededelingen	4
Nieuwe vrienden	5
Programma Vriendendag	6
Op Stapel	8
Oorlog in Museum Hoeksche Waard	12
Activiteitenagenda	17
Aanwinsten	18
Genealogie & Streekhistorie	20
Dialecten Hoeksche Waard	22
De vragenrubriek	27
Vriendenbon	28

**STICHTING
VRIENDENKRING**
VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHÉ WAARD

VAN DE VOORZITTER

Beste vrienden,

Opnieuw is Museum Hoeksche Waard in de prijzen gevallen. Deze keer is aan museumdirecteur Belle van den Berg de Museum Ontdekking 2015 award uitgereikt. Het Museumkwartier kent deze waarderingsprijs jaarlijks toe aan een museum, dat laat zien innovatief, actueel en vernieuwend te zijn. Volgens het juryrapport zijn we een mooi en karakteristiek museum, gehuisvest in prachtige rijksmonumenten. Voorts laten we het leven van vroeger zien van rijk en arm met de verschillen tussen de sociale klassen. De website is mooi vormgegeven en het museum speelt interactief in op sociale media via Facebook en Twitter. Deze verdienste is een stimulans voor de museummedewerkers en trekt ook bezoekers van buiten de Hoeksche Waard. Het is een nationale erkenning waar we trots op mogen zijn.

Dankzij de bijdragen van de vrienden van het museum en de inzet van veel vrijwilligers wordt er al geruime tijd hard gewerkt aan de realisatie van de museumwerkplaats bij de parkeerplaatsen achter op het terrein van 't Hof van Assendelft. Als u zich inschrijft voor de jaarlijkse Vriendendag zaterdag 10 oktober a.s., kunt u met eigen ogen zien hoe ver de bouw gevorderd is. Zoals ik u in het vorige Bulletin al aankondigde staat deze keer het Watersnoodmuseum op Schouwen-Duiveland op het programma. We verzamelen vanaf het middaguur in 't Hof van Assendelft. Vooraf kunt u om 11 uur deelnemen aan een rondleiding in Oost-Leeuwenstein op de boeiende expositie over de Tweede Wereldoorlog. Na afsluiting van het middagprogramma kunt u vervolgens aansluiten bij de traditionele spek-met-perenmaaltijd. Verderop in dit Bulletin vindt u meer informatie met details over de wijze waarop u zich kunt aanmelden. Het bestuur van de Vriendenkring ziet er naar uit velen van u te mogen begroeten.

Gert Schilperoort

MEDEDELINGEN

CORRECTIES

De inhoud van de Bulletins wordt steeds zo nauwgezet mogelijk opgesteld en gecontroleerd. Desondanks zijn er in het laatste Bulletin (127) enkele foutjes geslopen, die wij hierbij rechtzetten.

Op de bladzijden 4 en 5 staan twee foto's afgebeeld (van de uitreiking van een cheque door Gerard Cox aan Belle van den Berg respectievelijk van de mensen in de bus op weg naar die uitreiking), die aan Alie 't Hooft zijn toegeschreven. Deze foto's waren niet door haar gemaakt, maar door museumvrijwilliger Leonard van Kessel, die ook de op de volgende bladzijde staande foto's heeft genomen.

Op blz. 9 staat in de bijdrage van directeur Belle van den Berg dat de melkfabriek van G. van der Linden in Westmaas staat. Dit is niet juist. Bedoeld is Maasdam.

NIEUWE VRIEND?

Kent u iemand die net als u Museum Hoeksche Waard een warm hart toedraagt? Een kennis of familielid, een collega of een buurman/-vrouw? Vraag hem of haar dan toe te treden tot de Vriendenkring voor de minimale bijdrage van € 15 per jaar.

Ter kennismaking krijgt die nieuwe Vriend bij het eerstvolgende bezoek aan het museum ter keuze een exemplaar mee van een fotoboek over de Hoeksche Waard of het boek *Een zee van water* van Rien Allewijn, over de februarivloed van 1953 in de Hoeksche Waard en het Eiland van Dordrecht. Gratis!
En ook u kunt als aanbinger kiezen uit één van deze boeken om gratis af te halen. Opgestuurd krijgen kan ook; dit kost € 6,50 per boek.

Vul de Vriendenbon op de laatste pagina van dit Bulletin volledig in en stuur hem op naar:
Vriendenkring Streekmuseum Hoeksche Waard, Hofweg 13, 3274 BK, Heinenoord.
Maak uw bijdrage en eventueel de verzendkosten over op rekeningnummer **NL89 INGB 0003 8708 52** van St. Vriendenkring v.h. Streekmuseum.
Vermeld bij de betaling het inbegrepen bedrag van de verzendkosten (indien van toepassing).

NIEUWE VRIENDEN

In de afgelopen maanden hebben de onderstaande personen zich ingeschreven als vriend van Museum Hoeksche Waard. Wij zijn blij dat deze Hoeksche Waarders en de 'buitenwaarder' hun betrokkenheid bij het museum, op deze manier laten blijken. Wij verwelkomen hen van harte en wij hopen dat zij een langdurige vriendschapsband met het museum aan willen gaan. Met een stand van 1526 vrienden is er, na een behoorlijke krimp in het aantal vrienden, nu gelukkig weer groei vast te stellen.

De nieuwe vrienden zijn:

C.H.A. Nihot	's-Gravendeel
M.S. Noorlander-Reedijk	Strijen
E.E. van Voskuilen	Boskoop
W. Bas	Nieuw-Beijerland
M. Kievit	Oud-Beijerland
M.L. van Dijk	Heinenoord
O.C. van Kessel	Oud-Beijerland
C.G.H. van 't Land	Oud-Beijerland
M. Vink	Oud-Beijerland
A.H. Bothof-Donker	Zuid-Beijerland
N. van der Feest-Nootenboom	's-Gravendeel
L.W. Verhoeven	Oud-Beijerland
J. van Kerchove	Mijnsheerenland
C. van Steensel	Heinenoord
H. Mayer	Maasdam
V.S.M. Maasdam	Mijnsheerenland

Uitreiking van de cheque door Gerard Cox aan Belle van den Berg op 25 mei jl.
Foto's: Leonard van Kessel

PROGRAMMA VRIENDENDAG

Zaterdag 10 oktober 2015

Zoals in het voorgaande Bulletin al werd vermeld, gaan we dit jaar naar het Watersnood-museum in Ouwkerk (Schouwen-Duiveland). Het museum is een levende herinnering aan een schokkende gebeurtenis in Nederland, de watersnoodramp van 1953, en is gevestigd in een viertal caissons die zijn gebruikt bij de dichting van het laatste stroomgat in die regio. Ook de Hoeksche Waard heeft sterk geleden onder deze ramp. Reden waarom wij het museum dit jaar hebben gekozen als bestemming voor onze Vriendendag.

Dankzij een aanbod van de rondleiders kunt u 's morgens eerst nog deelnemen aan een rondleiding in Oost-Leeuwenstein, waarbij vooral de expositie WO II 1940-1945 belicht zal worden. Aparte aanmelding hiervoor is niet nodig.

U hebt ook de keus om na afloop van het middagprogramma de Vriendendag met de traditionele spek met peren maaltijd af te sluiten. U kunt ook kiezen voor deelname aan alleen de maaltijd.

Het programma voor deze dag ziet er als volgt uit:

11.00 – 12.00 uur	rondleiding in Oost-Leeuwenstein met de expositie WO II 1940-1945
12.00 – 12.30 uur	ontvangst in 't Hof van Assendelft met koffie/thee en krentenbol
12.30 – 12.45 uur	welkomstwoord
Gert Schilperoort (voorzitter Vriendenkring) en
Belle van den Berg (directeur Museum HW)
12.45 – 12.55 uur	instappen in bus Snelle Vliet richting Ouwkerk
13.00 – 14.00 uur	busreis via centrum Dreischor naar het Watersnoodmuseum
14.00 – 14.45 uur	ontvangst in museum met koffie/thee en Zeeuwse bolus, inleiding en vertoning Polygoonfilms uit die tijd

- 14.45 – 16.00 uur vrije bezichtiging museum of - naar keuze - ruimte voor wandeling in het gebied rondom het museum; er staan informatieborden in het hele gebied rondom het museum
- 16.05 – 16.10 uur uiterlijk 16.10 uur moet iedereen weer in de bus zitten om tijdig terug te zijn in Heinenoord
- 17.00 – 17.30 uur ontvangst met drankje in De Vijf Schelpen in Mijnsheerenland, waarna de maaltijd van spek met peren of erwtensoep/roggebrood volgt.

De kosten voor deze dag zijn als volgt:

- alleen middagprogramma : € 23,-- p.p.
alleen diner : € 24,-- p.p.
voor het hele programma : € 45,-- p.p.

U kunt zich tot 30 september a.s. als volgt aanmelden:

Bij Cor Spruit (penningmeester):
Mail: corskruit1945@gmail.com

Via het secretariaat van Museum Hoeksche Waard:
Mail: info@museumhw.nl Tel.: 0186-601535

Alle bedragen kunnen worden overgemaakt op rekeningnummer **NL89INGB.0003.8708.52** van 'Stichting Vriendenkring v.h. Streekmuseum' te Heinenoord, onder vermelding van het aantal personen en de menukeuze: spek/peren of erwtensoep/roggebrood.
Introducés zijn welkom.

Let op: bij uw betaling graag de naam van de Vriendenkring gebruiken zoals hiervoor vermeld. Op deze manier komt het bij de juiste organisatie terecht. Uw betaling dient uiterlijk 30 september a.s. binnen te zijn bij onze penningmeester Cor Spruit. Voor eventuele vragen over de betaling kunt u ook bij hem terecht, tel. 0186-601385.

Voor eventuele vragen over het programma kunt u terecht bij Henriëtte Visser (tel. 0186-640906) of bij Nel Koudijs (tel. 0186-602528).

N.B. Rollators kunnen mee, zowel in de bus als in het museum. Het museum beschikt over een lift en een drietal rolstoelen.

OP STAPEL

De zomer loopt op zijn einde. Vaak luidt dat voor musea juist het begin van een nieuw cultureel seizoen in. In het najaar gaan de meeste mensen activiteiten binnen ondernemen en dus in musea, in plaats van buiten, op de fiets of aan het strand. Daar merken wij in Museum Hoeksche Waard niet eens zoveel van. In de warme zomermaanden blijft ons museum redelijk goed bezocht, en dat zet nog een tijdje door in september en oktober naar verwachting.

De vorige keer kon ik u in het Bulletin vertellen over de voortgang van de verhuizing uit het trekkerstation, één van de ruimtes waar een deel van onze collectie op stapel staat, oftewel staat opgeslagen. Inmiddels is het zover dat het trekkerstation vrijwel helemaal leeg is.

Met behulp van ter beschikking gestelde tractor en legger konden eind juli de laatste grote landbouwwerktuigen naar de nieuwe opslag worden verhuisd.

Foto: Belle van den Berg

Alles is opgeslagen in de nieuwe opslagruimte in Heinenoord en voor een klein deel in de tijdelijke ruimte in Numansdorp. Wij mogen daar gedurende een half jaar de voormalige gemeentewerf huren van gemeente Cromstrijen.

Mede dankzij de hulp van een aantal bedrijven die hun aanhangwagens en/of vorkheftruck uitleenden konden de vrijwilligers de laatste grote objecten, waaronder bijvoorbeeld een grote zware lintzaag, op tijd naar de gemeentewerf brengen. Inmiddels hebben we ook met behulp van de gulle schenking van Gerard Cox afgelopen mei zelf een vorkheftruck kunnen aanschaffen, om daar de grote zware objecten mee te kunnen verschuiven en verplaatsen. Dit zal ook in de toekomst noodzakelijk blijven bij het inrichten van tentoonstellingen. Al met al is de hele verhuizing, de fotografie en registratie van de objecten een prestatie van formaat. Iets wat onzichtbaar en achter de schermen gebeurt voor heel veel mensen, maar wat allesbepalend is voor het museum en haar toekomst.

Er staan veel dingen op stapel voor de tweede helft van dit jaar. Zo werken de vrijwilligers van de Adlibgroep, fotografen en scanners nog altijd hard door aan de registratie van de collectie met als doel om Erkend Museum te worden. Die registratie-aanvraag willen we in november in gang gaan zetten. Ook wordt al gewerkt aan het verbeteren en aanvullen van de beschrijvingen van onze collectie. Dat is vooral bedoeld om onze collectie toegankelijker te maken en beter doorzoekbaar, voor onze eigen medewerkers en voor onderzoekers of andere geïnteresseerden. Als we later een bepaald type servies willen terugvinden in onze collectie, dan is het niet voldoende om in de computer alleen koppen en schotels te kunnen vinden bijvoorbeeld. Dan willen we het merk (zoals Regout) en de kleur en het materiaal ook kunnen bepalen. Ook voor de toekomst, waarin steeds meer informatie digitaal beschikbaar komt en gedeeld wordt, is een nauwkeuriger omschrijving van alle ca. 35000 objecten essentieel.

Wat staat er nog meer op stapel? Zo hebben we nog een aantal belangrijke presentaties en exposities voor de boeg: het lang verwachte boek dat bij de expositie Oorlog in de Hoeksche Waard 1940-1945 is gemaakt zal op 9 oktober aanstaande gepresenteerd worden en vanaf dan verkrijgbaar zijn. Het belooft een rijk geïllustreerd boek te worden, waarin op een overzichtelijke en prettig leesbare wijze de vele verhalen en ervaringen van Hoeksche Waarders zijn vastgelegd. Meer dan natuurlijk in de expositie mogelijk is geweest. In de hele maand oktober is de fotogroep van Hoeksche Waards Landschap bij ons te gast met een foto-expositie onder het thema 'molens'. De fotogroep heeft de afgelopen periode haar best gedaan om de molens in de Hoeksche Waard, in brede zin, zo mooi of origineel mogelijk op de gevoelige plaat vast te leggen. De expositiekast die is samengesteld in samenwerking met Stichting Archeologie Hoeksche Waard zal verder verfraaid worden met informatiekaarten met tekst en uitleg.

Ook verwachten we de terugkomst van het lederen foedraal voor wastabletten en een schrijfstift uit de Late Middeleeuwen die in bruikleen waren gegeven aan een expositie in Finland. Op de eerste verdieping van 't Hof van Assendelft, waar deze archeologiekast te vinden is, staan nog meer veranderingen gepland, namelijk: toevoeging van collectie aan de ruimtes die gewijd zijn aan Sara Louisa du Faget van Assendelft, de laatste ambachtsvrouw van Heinenoord en bewoonster van 't Hof. Daarnaast is de multitouchtafel aldaar gebruiksvriendelijker gemaakt. Nu zijn alle 22 dialectfragmenten, die zijn gemaakt door de dialectgroep in 2012, terug te zien en af te luisteren. Bovendien kunt u daar binnenkort alle personages uit het museum op terugvinden: de boer en boerin, de ambachtsvrouw, de vakman, de dorpsdokter, winkeliersvrouw, arbeider en schoolkind. De bezoeker kan van alle acht meer ontdekken en te weten komen middels interactieve spelletjes, waaronder een memoriespel. Een zelfde soort multitouchtafel is voorzien voor in de boerderij, zodat beide museumpannen ook wat dat betreft weer op elkaar aansluiten.

Maar er is natuurlijk nog een belangrijke activiteit in het museum dit najaar! De vriendendag. Hoewel, ons museum zal deze keer niet het enige onderdeel zijn van het programma. Na een ontvangst en rondleiding door onze expositie over de Tweede Wereldoorlog volgt een excursie naar het Watersnoodmuseum in Ouwerkerk. Toch zult u hopelijk nog de gelegenheid hebben om de werkplaats in aanbouw te zien bij 't Hof van Assendelft. Een project dat financieel mogelijk is dankzij u. Volgens de planning zou de werkplaats tegen die tijd (10 oktober) een dak en wanden moeten hebben. Aan degenen die hem bouwen zal het niet liggen. De werkplaats wordt geheel en al door vrijwilligers gebouwd! Vrijwilligers uit de bouwsector zelf, met kennis van zaken. Zowel het ontwerp, bestek en planning is vrijwilligerswerk, als de uitvoering en het aanleveren van materiaal. Bijzonder toch? Dat je als museum al zo zelfvoorzienend bent dat je je eigen gebouwen van begin af aan kunt realiseren. Weliswaar is er dan nog steeds een groot bedrag voor nodig om zo ver te komen, namelijk vijftienduizend euro. Toch moet ik niet denken aan wat het zou kosten als we de bouw (manuren) zouden uitbesteden!

Kortom, kom de voortgang, de zelfredzaamheid en vindingrijkheid van ons museum in optima forma bewonderen op de Vriendendag op 10 oktober a.s. Ik hoop u dan te zien!

Belle van den Berg, directeur Museum Hoeksche Waard

Voortgang werkplaats.

Foto's : Cor Spruit

Het verdelen en uitsmeren van het gestorte beton. V.l.n.r.: Jacob, (betonleverancier), Jan en Cor. Foto: Belle van den Berg

Voortgang werkplaats. V.l.n.r.: Jan Willem, Guus, Jacob en Jan zorgen dat zoveel mogelijk luchtbellen uit het vers gestorte beton ontsnappen. Foto: Belle van den Berg 11

ORLOG IN MUSEUM HOEKSCH E WAARD

Willy Spaan

Spannend en vaak ontroerend zijn de verhalen die de tentoonstelling 'Oorlog in de Hoeksche Waard 1940-1945' vertelt. In Oost-Leeuwenstein is met authentieke en veelal zeldzame objecten uit die tijd een schitterende expositie ingericht, waarmee vijf oorlogsthema's worden verbeeld: Strijd, Dagelijks leven onder de bezetting, Jodenvervolging, Verzet en Onder water, over de inundatie en daaruit voortvloeiende evacuatie. De strijd was hier hevig. De bombardementen en luchtgevechten trokken een spoor van verwoesting en veroorzaakten onnoemlijk veel leed. Ook in de 'rustige jaren' was de invloed van de bezetting op het dagelijks leven groot. Niets was normaal meer. De Hoeksche Waardse bevolking ontkwam niet aan Jodenvervolging en dwangarbeid. Duizenden inwoners werden van huis, werk en school verdreven toen de helft van de Hoeksche Waard en van Tiengemeten door de Duitsers onder water werd gezet.

De tentoonstelling

Militaire objecten, zoals een stengun van de verzetsgroep Zinkweg en een wapencontainer, waarin de geallieerden in het geheim rond elf ton wapens in de Nieuw-Beijerlandse polder dropten, zijn topstukken in de expositie. Ook de melktank, waarin stiekem onderduikers en wapens werden vervoerd, maakt de oorlog ook voor kinderen tastbaar en beleefbaar. Het mag een wonder heten dat de originele tank, waarin zoveel mensenlevens zijn gered, na 70 jaar nog bij een vriend van het museum als waterreservoir voor schapen in de wei stond. Ontroerend zijn de herinneringen aan de Joden die in concentratiekampen zijn omgebracht. Alledaagse zaken zoals een noedkachtje, surrogatkoffie en voedselbonnen doen het dagelijks leven in oorlogstijd herleven. De voedselproductie werd streng gecontroleerd en zelfs in de agrarische Hoeksche Waard was het voor veel mensen geen vetpot. Toch werd het eiland overstroomd door voedselzoekende Rotterdammers, zoals de 15-jarige Gerard van Roon uit Rotterdam-Zuid. Het stilleven, dat hij van zijn bijeen gebedelde maaltijd schilderde, hangt in de expositie. Samen met andere persoonlijke eigendommen en foto's wordt de oorlog beleefbaar gemaakt voor jong en oud. Ruim 4000 bezoekers hebben de expositie 'Oorlog in de Hoeksche Waard 1940-1945' al bezocht. Verschillende (groot)ouders brachten hun (klein)kinderen mee om hen aan de hand van de tentoonstelling over de oorlog te vertellen. Tot 27 maart 2016 is de tentoonstelling in museumboerderij Oost-Leeuwenstein nog te zien. Het project wordt financieel ondersteund door het vfonds (Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg).

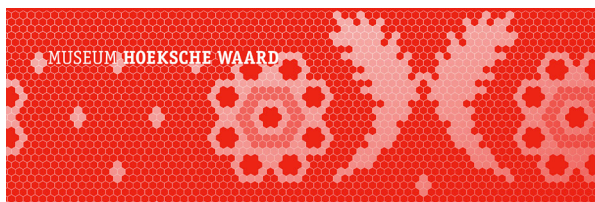

Stilleven van het op 31 december 1944 bijeen gebedelde dagrantsoen van de 15-jarige Gerard van Roon uit Rotterdam-Zuid: twee boterhammen van gemalen bruine bonen en bietenpulp, een halve kaars, een hele suikerbiet en een ui. (Bruikleen G. van Roon, 's-Gravendeel)

Het boek

Voor het maken van de tentoonstelling was veel historisch onderzoek nodig. Tal van documenten en persoonlijke geschriften kwamen uit de collectie tevoorschijn en werden het museum aangeboden, maar konden in de expositie geen plaats krijgen. Om de geschiedenis van vijf jaar strijd, bezetting, Jodenvervolging, verzet, inundatie en evacuatie in de Hoeksche Waard voor de toekomst vast te leggen, verschijnt er op 9 oktober a.s. een grootformaat boek. In vijf hoofdstukken vertellen de auteurs Loek Dekker, Gerda den Hartog, Dini Heijden, Dick Sniijders en Willy Spaan hoe diep de oorlog ingreep in het leven van de bewoners van de Hoeksche Waard en Tiengemeten. Aan het begin en het einde van de oorlog lag de Hoeksche Waard aan het front, waar hevig strijd werd gevoerd.

Ook de geallieerde beschietingen tijdens de bezetting eisten slachtoffers en richtten schade aan. De vele spectaculaire acties van het verzet, zoals de illegale crossings en de nachtelijke wapendroppings. De Joden en dwangarbeiders die werden gedeporteerd. Onderduik, verraad en liquidatie. Wraakacties van de Duitsers, waardoor dodelijke slachtoffers vielen. Maatregelen in de landbouw; behelpen in de huishouding door schaarste en gebrek; zwarte handel en hongertochten; het komt allemaal aan bod. Voor velen zijn het onbekende gebeurtenissen en verhalen. Maar de oorlog in de Hoeksche Waard is na 70 jaar niet vergeten. Honderden Hoeksche Waarders komen in dit boek aan het woord of worden erin vermeld. Door de schrijvers is gebruik gemaakt van dagboekantekeningen, persoonlijke foto's en andere tot nog toe onbekende bronnen.

Oorlog in de Hoeksche Waard 1940 - 1945

Omslagfoto Wellington Z8807 na de noodlanding op
7 augustus 1941 aan de Eerste Kruisweg, Oud-Beijerland.
(Omslagontwerp Gerco Kolbach)

De thematische en Hoeksche Waard-brede beschrijving van de Tweede Wereldoorlog en de rond 200 illustraties in kleur en in zwart-wit maken dit boek uniek. Voor het eerst zijn de namen van alle 362 oorlogsslachtoffers in en afkomstig uit de Hoeksche Waard, die van 10 mei 1940 t/m 15 augustus 1945 zijn gevallen, bijeengebracht en gepubliceerd. Het boek wordt financieel mogelijk gemaakt door het Cultuurfonds van Rabobank Het Haringvliet en de Stichting Vriendenkring van het Streekmuseum Hoeksche Waard.

Het boek Oorlog in de Hoeksche Waard 1940-1945 is vanaf 10 oktober 2015 te koop in het museum en bij boekhandels in de Hoeksche Waard. Prijs € 17,90. De expositie 'Oorlog in de Hoeksche Waard 1940-1945' in boerderij Oost-Leeuwenstein is te bezichtigen tot 27 maart 2016. Rondleidingen en groepsarrangementen op afspraak. Meer informatie op de website www.museumhw.nl

Rabobank

De groep Binnenlandse Strijdkrachten te Heinenoord

Majoor Gijs Tuinman hangt samen met zijn dochtertjes oranje blaadjes met namen van Hoeksche Waardse oorlogsslachtoffers aan de herinneringsboom in de expositie. Ook een leerlinge van de Christelijke scholengemeenschap Willem van Oranje in Oud-Beijerland, hangt een blaadje met een naam van een slachtoffer aan de boom.
Foto's: Qphoto

Activiteitenagenda

september-december 2015

- 10-09** **Lezing**
Hoeksche Waard, van witte vlek tot rode zone
Tijd: 19.30-22.00 uur
Locatie: Hof van Assendelft
- 12-09** **Open Monumentendag 2015**
Thema: Kunst en Ambacht
Tijd: 10.00-17.00 uur
Locatie: Museum Hoeksche Waard
- 19-09** **Kijkje achter de schermen**
Textiel en Sieraden depot
Tijd: 14.00 uur
Locatie: Hof van Assendelft
- 01-10** **Fotoexpositie HWL** tot 30 november
Thema: Molens in de Hoeksche Waard
Tijd: 13.00
Locatie: Hof van Assendelft
- 03-10** **Interactieve monumentenwandeling**
Thema: WOII. Voor volwassenen.
Tijd: 14.00-16.00 uur
Locatie: Boerderij Oost-Leeuwenstein
- 15-10** **Lezing**
Molens in de Hoeksche Waard
Tijd: 19.30-22.00 uur
Locatie: Hof van Assendelft
- 21-10** **Op de thee bij Sara**
Op theevisite in het Buitenhuis van vrouwe Sara
Kinderactiviteit in de herfstvakantie
Tijd: 14.00-16.00 uur
Locatie: Hof van Assendelft
- 22-10** **Lezing**
Joop Kortekaas, Suikerfabriek Puttershoek in WOII
Tijd: 14.00-16.00 uur
Locatie: Hof van Assendelft
- 12-12** **Boerderijwandeling met gids**
Snertwandeling
Tijd: 11.00-14.00 uur
Locatie: Hof van Assendelft

Voor nadere informatie over de activiteiten kunt u de website raadplegen: www.museumhw.nl

AANWINSTEN

Van de aanwinsten die in 2015 binnengekomen en administratief verwerkt zijn, volgt hier een lijst. Bestuur en directie van de Stichting Museum Hoeksche Waard zegen de schenkers ervan hartelijk dank.

- via Baarnse Notarissen uit nalatenschap Ingetje Maria Boer (1923-2014): gouden herenhorloge met ketting in etui (ca. 1912), messing tabaksdoos, koperen tondeldoosje en pillendoosje.
- van J. den Braber - Oud-Beijerland: embleem van het South Saskatchewan Regiment (Canada), Wereldoorlog II.
- van P. van den Breevaart - Heinenoord: uit de nalatenschap van Arie van den Breevaart (1927-2015), portret in houten wissellijst van drie onbekende personen (1910-'20), wissellijst hout en glas, groepsportret afdeling Heinenoord van de Bijzondere Vrijwillige Landstorm 1927, vijf losse foto's van diverse personen uit Heinenoord, map met genealogische gegevens van de familie Van den Breevaart, bladen met getypte lijst met namen van te Heinenoord in de periode 1968 tot 2006 overleden personen, notulen van de Ned. Chr. Landarbeidersbond 1956-1963.
- van F.J. Buzek - Oud-Beijerland: een dozijn antieke boekjes over koken, inmaken, haken en breien.
- van M. van de Griend-Roos - Heinenoord: Leesboekje over de Bijbelse geschiedenis van het O.T. (1850).
- van E. Harinck - Mijnsheerenland: een paar oorlogsklonten 1940-'45.
- van W. van den Heuvel - Rotterdam o.a.: 'Christelycke t' Samenspreekinghe...', door Petrus Datheen (1624), 'Gods Tabernakel onder de menschen...', door Johannes d'Outrein (1701), 'De staat...van een Verlaten Ziel', uit het Engels vertaald door Jac. Koelman (1722), 'Bijbel voor de Jeugd', door J.H. van der Palm (1842), 'Almanak voor de Jeugd', de jaren: 1903, 1904 en 1905.
- van E.B. Kabbedijk - Numansdorp: hanglantaarn met verduisteringskap, 1940-'45.
- van H. van 't Hof - Heinenoord: verduisteringslantaarn, 1940-'45.
- van A. Kant-de Koning - Oud-Beijerland: set strijkijzers, diverse kledingstukken.

- van B. Kleijweg - Heinenoord, collectie antieke kleding uit de nalatenschap van Jan de Bruin, gewoond hebbende Dorpsstraat 59 te Heinenoord.
- van M. Klooster jr. - Oud-Beijerland: handboeken voor de letterzetter (1933-'35), inzake drukletters (1957) en de grafische techniek (1982); behoort bij de eerder verworven drukkerij-inventaris.
- van H. Kooijman-de Groot - Oud-Beijerland: stoffen herenhandschoenen (zwart), merklap uit 1923.
- van B. Leeuwenburgh - Heinenoord: magneetlamp, 1914-'18, aan de hals hangend brandde deze zonder batterij door de aandrijfketting gelijkmatig naar beneden te trekken.
- via J.W. van Reeuwijk - Mijnsheerenland: vier rode ronde voorraadblikken genummerd 1 t/m 4, ca. 1900, hem overhandigd door mw. T. van Dijk, huisnaaister, bussen afkomstig uit de kruidenierswinkel van haar vader te 's-Gravendeel.
- van J.W. van Reeuwijk, arts - Mijnsheerenland: bloedbezinkingsbuis ca. 1946, ampullendoosje, stuwband voor het afnemen van bloed, pipet, krammetjes en zijdedraad voor wondhechting, stethoscoop met trilmembraam en oordopjes.
- van A. de Ronde-Schelling - Westmaas: olieverfschilderij door J. Broer te Klaaswaal, 1964, met het haventje van Goidschalxoord en omliggende bebouwing.
- van R. van Slijpe-Dorsman - Schoonhoven: rotan wieg met bekleding, jaren dertig, lakentjes, doopjurkjes en onderjurkjes.
- van familie Verhoeven, uit de nalatenschap van J.L. Verhoeven, rentmeester te Zuid-Beijerland: zijn waterstaatkundige, agrarische en regionale bibliotheek.
- van W.F.M. Verkleij - Heinenoord: kanten kledingaccessoires en prent 'Naar bed' door Corrie van der Baan (1945).
- van J. Wieringa - Heinenoord: glazen stolpfles met bolle knop, 'Wenken op het gebied van de Luchtbescherming', 1940-'45, 'De bonte avondgids', 1939 en 'Radioklanken', jaren 30.
- van P.J. Bos - Dordrecht: dozen met bronnenmateriaal en aanvullingen op het artikel getiteld 'Dienaren van de vroegere Zuidhollandse parochie Korendijk, alias Goudswaard en van de daaruit voortgekomen Nederlandse Hervormde Gemeente, ca. 1442 tot heden', gepubliceerd in het tijdschrift Mensen van Vroeger, juni/juli 1974, auteur P.J. Bos. Dit tijdschrift is aanwezig in de museumbibliotheek.

A. van der Woel

GENEALOGIE & STREEKHISTORIE

Het aantal bestanden, gemaakt na bewerking van de originele bronnen en op de computers van het streekmuseum te raadplegen, is uitgebreid met:

- Rechterlijke archieven Piershil, archieftoegang 677, inventarisnr. 8
Registers houdende aantekening van opdrachten, schuld- en giftbrieven, huurovereenkomsten, taxaties en verkoopvoorwaarden, 17-4-1782 t/m 30-12-1793
- Rechterlijke archieven Klaaswaal, archieftoegang 591, inventarisnr. 14
Stukken betreffende de afgeschafte verpachtingen, 10-1-1748 t/m 17-4-1752
- Rechterlijke archieven Oud- en Zuid-Beijerland, archieftoegang 3.03.08.134 (Nat. Archief)
inventarisnr. 6
Officiers rolle van de Beijerlanden, 17-6-1694 t/m 11-2-1700
- Rechterlijke archieven Oud- en Zuid-Beijerland, archieftoegang 3.03.08.134 (Nat. Archief)
inventarisnr. 7
Extraordinaris Rolle van de Hooge Vierschaar van Oud-Beijerland, 21-4-1703 t/m 24-5-1710
- Rechterlijke archieven Puttershoek, archieftoegang 997, inventarisnr. 52
Ingekomen brieven, 18-7-1798 t/m 19-8-1806

Nieuwe genealogieën/kwartierstaten die op de computers van het streekmuseum zijn te raadplegen:

- Stoep, Geslacht Van der

In de categorie Streekgenealogieën zijn te raadplegen:

Er zijn geen nieuwe streekgenealogieën.

In de categorie Streekhistorie zijn nieuw:

S 768

Het groote Leesboek door P.M.H. Welker

S 375b

Policierglement

S 1688

Vlasteelt in de Hoeksche Waard door Gerda van Wageningen

S 1689

Hoeve Sofie door Gerda van Wageningen

S 1690

Luchtoorlog Hoeksche Waard 1940-1945 door Henk Nootenboom

S 1691

Achter de dominee – Herwijnen, Numansdorp, Alblasserwaard, Waalwijk en Waspik door Margreet Visser

S 1692

Januari-vloed 1916 door M. van der Staal

S 1692a

Herinnerings-album van den grooten watersnood van januari 1916

S 1693

Grendel van Holland door H.J. Stuvell

S 1694

Meer schetsen uit de nacht. Barendrecht 1935-1950 door Hans Onderwater e.a.

Peter van Hulst

DIALECTEN HOEKSCHE WAARD

Nieuw boek met dialectverhalen

De werkgroep dialecten is dit jaar intensief bezig met de voorbereiding van de uitgave van een nieuw verhalenboek. Op dit moment is dit al in een vergevorderd stadium. De verwachting is dan ook, dat het boek nog dit jaar zal verschijnen. De titel is ook al bekend, maar die houdt de werkgroep nog even geheim. Wilt u met Sinterklaas of Kerst een leuk en origineel cadeautje aan iemand geven let dan de eerstkomende maanden op publicaties van het Museum Hoeksche Waard en de pers. Daar zal nadere informatie verschijnen omtrent het boek.

Nieuwe leden (gevraagd)

Het verheugt ons zeer, dat er recent weer enkele leden bijgekomen zijn om de Dialectgroep te versterken. Mochten er meer mensen zijn die zich tot ons dialect voelen aangetrokken en die ook willen bijdragen aan het werk van deze groep, dan zijn zij van harte welkom. Neem dan contact op met de secretaris voor een afspraak om eens een bijeenkomst bij te wonen en meer te horen over de aard van de werkzaamheden waarmee we bezig zijn.

De Dialectgroep

'n Hoekschewaers dijkhuissie

door Arie Biemans

Tegeworig zie je ze bekant nie meer, die klaaine errebajershuissies an d'n dijk, die mêestal ver bij 't durp vandaen staon. Watter nog van over is heñze dikkels zôô verbouwd dááñze soms wel êêñs zôô grôôt gemaakt zijn asse vroeger waere. Je ken d'r ovventoe meñse in vinge die uitte stad hier benne komme weune: zonnepenêêle op 't dak, en een grôôten oto voor de deur om op een ander durp booschoppe te kenne haole. Die noemen d'r huis dan heulie 'boerderette'.

Maor ik wil-ie graeg vertelle hoe dat hêêl vroeger was: zonder gas of strôôm, med allêên koud waoter uitte regenpit en 'n hokkie op paole an de slôôskant, dañze hier 'de plee' noemde, waer-ie -weer of gêên weer- kon zitte op 'n plank med 'n grôôt gat d'rin om 't nôôdige te doen; waer klaaingeknipte stikkies krant an 'n touwchie gerege an de spijker hinge, wachtend opt'n oflôôp van de zitting om d'r de boel mee of te kenne vege.

Je kon vroeger kieze waer-ie wou gaon kijke naer zôô'n huissie, want ovvie nou an de Schinkeldijk tusse 's-Gravendêêl en Strien was of an d'n Ouwendijk bij Gouswaerd, je kon die dijkhuissies overal vinge. Ze waere opvallend klaain, terwaail d'r toch bekant altijd grôôte gezinne in weunde med 'n stik of acht kindere.

Azzie zôô'n huissie naederde kojje zien dat 't voor een dêêl in de schuinte van d'n dijk gebouwd was. Daerdeur kojje staonde en zonder leer bij d'n dakgeut en ik hemme laete vertelle datter ovventoe de gaat, staonde op z'n achterpôôte, die geut leeg stong te frete.

De ouwste van die huissies waere rechthoekig en an d'n onderkant waere de mure tot oñgeveer een el hôôg zwart gemaakt mè blank warnas, om 't waoter buite te kenne houwe. 't Waere maor enkelstêêns muurties en een spouw waster ok al niet. Azzie 't waoter dus nie teegehieuw strôômden 't binne nessôô hard as buite. Daervoor gebruikte ze spul dat uit Engeland kwam in grôôte blikke. 'Black varnish' sting daer op. Tegeworig heb bekant ieder pasgebore kind al Engels iñ z'n vakkepakket, dus die zou gelijk wete datter zwarte vernis in dat blik zat. Maor toen wier dat in óóñs dialect vertaald as 'blank warnas' en zôô is 't ok gebleve.

Een hortie laeter wiere die rechthoekige huissies gebouwd medd'n stêêne hokkie d'ran as plee. Opte plank wier een dessel gemaakt dat op 't gat paste en d'ronder sting een ton of wasketel om de achtergelaete reste in op te vange. Zôô hieve de meñse nie meer deur weer en wind over de wurf naer de slôôskant te renne. Aste ketel naegenog vol was kon die naer de mispit gesjouwd worde. Saome mette mis van de diere die de meñse hieuwe en ander geschikt ofval van 't huishouwe, kon de mispit dan laeter weer zurreege voor 't lekker groeie van de groentes en de errepels.

't Was netuurlijk wel een gesjouw mettie volle ton, dus weer laeter kwam d'r een gemesselde beerpit onder de grond, die nae een hort ok weer vol was en dan leeg gemaakt mos worde. Dat kerrewaai wier 'bere' genoemd en je kon 't zôôwat een kilometer in de rondte ruike asse daermee bezig waere. Maor gelukkig waster toen nog gêên miljeudieñst die een stank-alarm rondtoeterde en omdat 't an d'n dijk toch altijd flink woei ging die walm gauw genog over.

Laeter hebbe de huize in de onrendaobele gebiede (dus ok die achter an d'n dijk) een sepsietenk gekrege, en die kekke vandaeg d'n dag nóg tegekemme. Anders dan in d'n beerpit wordt de inhoud daarvan op een miljeuvrundelijke manier deur bakterieje omgezet in wat neutraoler spul dà zôô de slôôt in ken.

Die sepsietenk hoef niet opgegraeve te worde ... aster temiñste niet teveul pepier gebruikt wordt of andere rommel in terechkomt, want dan mot 'r een dure tenkwaoge voor de deur komme om de zaek leeg te pompe.

Med al dat gedoe over beerpitte en sepsietenks benne me nog gêên stap vedder gekomme om opte wurf of in huis rond te kijke. Mêêstal waster een aerdig stikkie land bij zôô'n dijkhuissie. D'r was dus wel plak om d'r een moestuin op nae te houwe en verschaaije diere. Dat waere dan geen huisgenote zôôas een kat om op schôôt te neme of een hond om an 'n riempie uit te laete en over z'n kop te aoie, maor diere voor 't nut: een kat mos muize vange om an de kost te komme en d'n hond waakte en joog op ratte en hij frat mette pot mee. Kippe leverde aaiers en degene die nie geslacht wiere voor 't vlees, kwamme laeter as soepkip op taefel aster nie genug aaiers meer gelege wiere. Knijne fratte gras en zuurdessels van d'n dijk en kwamme mette Kerst as bout op taefel. De gaait zurregde -as koe van de erre meñse- voor de nôôdige melk en as 't lije kon waster nog een verreke in 't hok dat in november geslacht wier om iñgezoute in de spekkuijpe te belande, om worst van te draaoie en om zure zult van te maoke. De hamme wiere gerôôkt en verschaaioie andere onderdele wiere in weckflesse bewaord. D'r was zôôdoende een hôôp werk an de winkel om de winter mē genug te ete deur te kenne komme.

Vedder sting d'r nog een schuur opte wurf, mêêstal an de kant van de huisdeur. Behallevē voer voor de bêêste wiere daerin de wastaail, emmers en bezems bewaord, 't tuin- en tummergerêêschop en sommige andere zaeke die nie daegelijks gebruikt hieve te worde. Laeter waster dikkels geld genug om een fiets te kenne kôôpe en die kreeg ok een plakkie in de schuur, soms vlak neffe de kruiwaoge. Zôô'n fiets was een geweldige vooruitgang, want dan hiev-ie nie meer hêêlemael te lôôpe naer 't durp of naer 't ver weg gelege land van d'n boer om daer te gaon werreke, of naer de waai om z'n koeie te melleke.

Achter de schuur, ducht langs de slôôskant en goed uit 't zicht voor de meñse, was 't een tijd geweunte om twêê haoks op mekaor staonde planke in de grond te slaon. Dat hoekkie wier deur de grôôste manne gebruikt om tege te waotere. Dus nou weet-jie gelijk waer 't woord 'pispool' vandaen komt.

De huisdeur besting uit 'n onder- en een bovededêelte en bij goed weer sting de bovedeur mêêstal oop. As 't nie regende of snêeuwde sting 't voor de deur harstikke vol mē kломpe in alle maete, van grôôt tot klaain.

's Nachs of bij slecht weer wiere de klompe mêêstal binne gezet, en daerom wier de 'ontvangsthal' van 't huis ok wel de 'klompeloo(d)s' genoemd. De raome van 't huis waere voorzien van blinde, die veul nut hadde: ze konne geslote worde om zon, regen en wind tege te houwe en daermee ok hette en kou binne te regele, maor ze beschermde 't glas ok tege kepotwaoie. Vedder wiere de blinde ofgehaokt en neffe de raome opte grond gezet as teken van rouw en medeleewe aster een naeste buur begraeve mos worde.

't Wor tijd damme effe binne gaon kijke. Vanwege de klompe kenne me nie ducht genug bij komme, maor gelukkig staot de bovedeur oop. Een bel ister niet, dus we roepe kaaihard: 'Volluk!', nessôlang totter iemand bij de deur komt die óóñs binne wil laete.

Mette klompeloos hemme al kennis gemaokt. Achterin staot de trap naer de zolder die verdêeld is in een voor- en achterzolder. Op 't êêne dêêl slaepe de maides en op 't andere de jonges, want je ken de bokkies en de gaaitjies maor beter uit mekaor houwe niewaer?

In de klompeloos wor mêêstal de was gedaen en andere bezighedes die nogal wat ruimte nôddig hebbe zôôas d'n inmaak en de verwerreking van de slacht. Onder de trap zien we in de gauwighaaid dat daer 't kolehok gemaokt is om de kachels te kenne stoke.

De deur naer 't vollegende vertrek kom uit in de weunkeuke. In de midde staot de taefel met an d'n êêne kant daervan de geutstêên en an d'n andere kant 't fornuis. Bij de taefel staon maor twêê stoele: êêntjie mét erremléuninge (die is voor vaoders, de man die d'n brij verdient) en d'n andere zónder leuninge (voor moeders; die mot d'r erreme vrij hebbe om de boel te kenne riddere, want 'een vrouwehand en een paerdetand magge nooit stilstaon'). Voor de kindere staon d'r gêên stoele want daer is genêês plak voor. Die ete dan ok staonde om de taefel, waer in de midde de schuttel mè brij of stampot staot waer iederêên z'n vurrekie uit mee ken prikke.

In 'n hoek van de weunkeuke geef een deur toegang tot de voorkaomer, die gebruikt wordt voor voornaome gaste zôôas d'n dokter, d'n domenee en de ouderlinge. Vedder dient-ie voor bezoek van bure tijdes 't kortaevende en voor aster een verjaerdag of geboorte te viere valt.

In deuze voorkaomer vinge me ok de besstee waer vaoder en moeder in slaepe, met an 't voete-end de krib voor 't jongste kind dà nog an de borst is.

Bovenin an d'n achterkant staon de wekker en de pispot broederlijk neffe maekaor opte beddeplank. Ofhankelijk van de behoefte an werremte of frissighaaid kenne de deurties van de besstee oop of dicht.

Achterin zat trouwes dikkels ok nog een ofsluitbaor rôôster in de muur voor 'tzelfde doel.

Om ôôñs bezoek an 't dijkhuissie of te sluite kijke me nog effies achter een deur die we neffe de besstee zien. Die kom uit in de kelder, die tot onder de besstee deurlôôpt. Hier staon de keulse potte neffe mekaor mette gezoute bôône en de zuurkôôl. Andere bewaorgroentes en fruit legge daer ok uichestald voor gebruik tijdes de winter totter weer nieuw gewas geôôgst ken worde. D'n opslag van de errepels lôôp deur tot onder de besstee. Weckflesse en sjempotte staon keurig in 't gelid op 'n plank. Oôñs bezoek is ofgelôôpe en laet nou de winter maor komme!

Bestuur Werkgroep Dialecten:

Voorzitter:

J. 't Hooft,
Schoolweg 29, 3281 AP Numansdorp,
tel.: 0186-651412,
e-mail: hoonum@upcmail.nl

Secretaris en contactpersoon:

Chr. den Boer,
Lindenlaan 28, 3286 XJ, Klaaswaal,
tel.: 0186-572892,
e-mail: chboe@hetnet.nl

Penningmeester:

mw. M. van der Stouw,
Westdijk 71, 3271 LL, Mijnsheerenland,
tel.: 0186-603076,
email: mvdstouw@hetnet.nl

DE VRAGENRUBRIEK

Iedere vriend(in) van het Streekmuseum kan één of meerdere genealogische vragen betreffende de Hoeksche Waard insturen.

Antwoorden

Er zijn geen antwoorden binnen gekomen.

Nieuwe vragen

659

Gevraagd: wie staat er op de bijgaande foto? Het is iemand uit een Hoeksche Waardse boerenfamilie; mogelijk Hilligje van Lugtenburg getrouwd met Pieter Kruijthoff, maar dat is niet zeker. Wie kan bevestiging geven of een andere naam?

660

Dirk Tol, ged. Nieuw-Beijerland 7-12-1732, tr. Nieuw-Beijerland 12-11-1758 Maria van der Sluijs. Op 30-11-1784 geeft Dirk Tol de lijken aan van 3 van zijn kinderen in de classe 6 gulden, te weten: Arij Toll, ged. Piershil 21-3-1762, Krijn Tol, ged. Piershil 1-1-1766 en Ingetje Tol, ged. 2-9-1770

Gevraagd: wat is de oorzaak van de dood van die 3 kinderen?

Antwoorden en vragen aan:

P.W. van Hulst, Zevenbergsedijkje 87; 3079 DP Rotterdam
e-mail genealogie@streekmuseumhw.nl

Peter van Hulst

Vriendenbon

Nieuwe Vriend:

Dhr/Mevr*:

Straat:

Huisnummer: Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

E-mailadres:

Bankrekeningnummer:

Bijdrage: € (minimaal € 15 per persoon per jaar)

Wil het gratis boek Fotoboek over de Hoeksche Waard / *Een zee van water** ophalen / opgestuurd* krijgen.

Deze Vriend wordt aangebracht door:

Dhr/Mevr*:

Straat:

Huisnummer:Postcode:

Woonplaats:

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard / *Een zee van water** ophalen / opgestuurd* krijgen.

* Doorhalen wat niet van toepassing is.